

Täysistunto

Maanantai 16.6.2025 klo 14.00—19.51

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 218/2024 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 2/2025 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 19. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

19.07 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Omaisuudensuoja on keskeinen perusoikeus. Ilman sitä ei ole turvaa eikä vakautta. Ilman sitä ei synny luottamusta. Siksi on meidän velvollisuutemme tehdä kaikkemme, jotta suomalaiset voivat omistaa.

Käsiteltävä lakiesitys kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain muuttamisesta parantaa suomalaisten oikeutta omaisuuteensa. Se varmistaa, että kun yhteiskunta tarvitsee käyttöönsä yksityistä omaisuutta, maksetaan siitä täysi korvaus. Tämä on vain ja ainoastaan kohtuullista. Näin asian kuuluu oikeusvaltiossa olla.

Arvoisa puhemies! Kannatan tätä esitystä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen poissa. — Edustaja Hamari.

19.08 **Lotta Hamari sd:** Arvoisa rouva puhemies! SDP ei ole kaikilta osin tyytyväinen lunastuslain uudistukseen. Tämä hallituksen esittämä kiinteä 25 prosentin korotus lunastuskorvauksen päälle aiheuttaa kuluja kunnille ja vaikeuttaa kuntien maanhankintaa ja näin investointeja ja varmasti myös asuntorakentamista siltä osin.

Valiokunta on mietinnössään vakuuttanut, että näin ei kävisi ja vaikutukset olisivat maltillisia, ja todellakin toivotaan, että tämä arvio pitää paikkansa. Tässä tilanteessa mitään investointeja ei pitäisi viivästyttää tai hankaloittaa, päinvastoin kiihdyttää niitä. Rakennusteollisuus on ollut hankaluuksissa.

Koska huoli on kuitenkin iso ja perusteltu, olemme jättäneet asiasta vastalauseen, jossa esitämme joustoa tuohon lisäkorvauksen määrittämiseen. Lisäksi olemme vastalauseessa esittäneet, että hallituksen tulisi nopeasti korjata voimansiirtolinjojen lunastukseen liittyvät epäkohdat ja tuoda eduskuntaan lakiesitys tästä kiireellisesti. Myös mietinnössä esitetään asiasta lausumaa, mutta siinä kiirehditään vain selvityksen tekemistä.

Olemme siis sitä mieltä, että pelkkä selvitys ei riitä, vaan asia tulee korjata. Siksi teen vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa pi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2025 vp

kaisesti esityksen erillislainsäädännöstä, jolla korjataan energiahankkeiden ja siirtolinjojen lunastukseen liittyvät ongelmat.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Elo.

19.10 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Kun en päässyt tämän hallituksen esityksen ensimmäiseen käsittelyyn paikalle, niin tulin ihan tänne pönttöön tästä nyt puhumaan.

Tosiaan tämä lunastuslain uudistamisen perusajatus siitä, että omaisuuden arvon määrittämisessä kohteen käyvästä arvosta siirrytään sen markkina-arvoon, mitä hallituksen esityksessä esitetään, on sinänsä perusteltu, mutta tässä esityksessä ongelmallista on, miten tämä korvausperusteiden muutos vaikuttaa kuntien vapaaehtoiisiin maakauppoihin ja myös luonnonsuojelun rahoitukseen. Kuntaliitto on todennut lausunnossaan, että tämä uudistus toteutuessaan tulisi todennäköisesti lopettamaan kuntien vapaaehtoiset kaupat, koska tässä hallituksen esityksessä maanomistaja saisi aina 25 prosenttia selvitettyä markkinahintaa enemmän lunastuksen avulla. Tämä johtaisi siihen, että ympäristöministeriön lunastuslupaprosessit ja Maanmittauslaitoksen lunastustoimitukset tulevat ruuhkautumaan sadoista vuosittaisista lunastustapauksista — tämä Kuntaliiton lausunnosta. Ajattelen, että tämä ei kyllä edusta sitä byrokratian vähentämistä, josta hallitus täälläkin paljon puhuu.

Sen takia, kuten edustaja Hamari tässä totesi, asian ensimmäisessä käsittelyssä esitettiin muutosesitystä, jossa tämä joustamaton, kiinteä 25 prosentin korotus olisi muutettu niin, että korotukselle säädettäisiin vaihteluväli nollasta 25 prosenttiin, jolloin se olisi sitten mahdollistanut joustavuutta juurikin siellä kuntien maanhankinnan puolella silti sen todellisen markkina-arvon turvaten, mutta valitettavasti tämä esitys ei menestynyt. Kuten sitten tämä lausuma, joka myös tähän meidän vastalauseeseen sisältyi, liittyi näihin siirtolinjalunastuksiin, niin nyt tämä hallituksen esityshän ei tätä korjaa, vaikka tämä 25 prosentin korotus tässä olisikin, vaan se tulee sitten korjatuksi oikeusministeriön käynnistämän selvityksen jälkeen tehtävässä lakimuutoksessa, jota nyt tässä vastalauseessamme sitten vielä haluamme vauhdittaa. Kannatankin tässä kohtaa edustaja Lotta Hamarin tekemää esitystä.

Tässä valiokunnan käsittelyssä nousi myös sellainen huoli, että Vantaan kaupunki nosti sitä, että kun tässä on tämä mekaaninen 25 prosentin korotus, niin se todella johtaisi siihen, että pragmaattinen maanomistaja sitten aina menisi lunastusprosessin kautta, koska silloin sen korotuksen saisi. Tästä sitten muodostuisi uusi markkina-arvo, jota voitaisiin käyttää vertailukauppana seuraavissa kaupoissa, eli tästä voisi muodostua jopa tämmöinen jatkuva hinnankorotuskierre, jossa aina kannattaisi odottaa muiden tekemiä kauppvoja, ja tämä ei tosiaanakaan sitten sujuvoita maakauppojen tekemistä.

Arvoisa puheenjohtaja! Nostan vielä tämän luonnonsuojelunäkökulman, joka myös nousi valiokunnassa ja myös ympäristövaliokunnan lausunnossa esiin. Kun maa- ja metsätalousvaliokunnassa sitten tämän mietinnön teimme, niin Suomen luonnonsuojeluliitto huomautti omassa lausunnossaan, että lunastuskorvaukseen esitettävällä 25 prosentin suuruisella korotuksella markkina-arvon mukaisen täyden korvauksen päälle voi olla myös huomattavia kielteisiä vaikutuksia luonnonsuojelun toteutukseen vaikuttaessaan myös näihin suojelusta maksettaviin korvauksiin. Luonnonsuojelun kallistumisen lisäksi tämä voi myös vaikuttaa sitten näihin vapaaehtoiisiin luonnonsuojeluun tehtäviin kauppvoihin, koska lunastusprosessin kautta olisi mahdollista saada korkeampi hinta.

Eli on harmillista, että tällä hallituksen valitsemalla ratkaisulla on siis haitallisia vaikutuksia niin kuntien vapaaehtoiseen maanhankintaan ja sitä kautta siihen yhdyskuntaraken-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 67/2025 vp

teen kehittämiseen siellä ja infrahankkeiden rahoittamiseen kuin sitten luonnonsuojelualueiden vapaaehtoisin kauppoihin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lahdenperä.

19.15 Milla Lahdenperä kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on kaivattu uudistus, joka vahvistaa omaisuudensuojaa, lisää oikeusvarmuutta ja parantaa maanomistajan asemaa yhteiskunnan muuttuessa.

Lunastustilanteet ovat poikkeuksellisia. Yhteiskunta puuttuu silloin suoraan yksityiseen omistusoikeuteen. Siksi lunastuslainsäädännön on oltava selkeä, tasapainoinen ja ennen kaikkea oikeudenmukainen. Tässä esityksessä otetaan askel juuri siihen suuntaan. Markkina-arvopohjainen korvaus yhdistettynä 25 prosentin tasokorotukseen tuo lunastustilanteisiin selkeyttä ja kohtuullisuutta. Korvaus vastaa jatkossa omaisuuden todellista potentiaalia eikä omistaja joudu enää kärsimään siitä, että esimerkiksi kaavallinen kehitys nostaa alueen arvoa. Maksettava korvaus perustuu maan tulevaan käyttöarvoon.

On perusteltua, että yhteiskunnan toimet eivät alenna yksityisen omaisuuden arvoa vaan pikemminkin vahvistavat sitä. Myös asunto- ja elinkeinotakuun laajentaminen on linjassa yrittäjyyden ja työllisyyden tukemisen kanssa. Elinkeinonharjoittajan aseman turvaaminen lunastustilanteessa on tärkeä signaali siitä, että yhteiskunta tunnistaa työn, yrittämisen ja kodin arvon, ei vain tilastotasolla vaan konkreettisesti lain tasolla.

Tämä esitys vahvistaa yksilön asemaa, lisää ennakoitavuutta ja parantaa luottamusta viranomaistoimintaan. Se mahdollistaa edelleen yhdyskuntarakentamisen ja investoinnit mutta tekee sen reilulla tavalla. Juuri tällainen sääntely on kestävä ja kokoomuksen arvojen mukaista: vahva omaisuudensuoja, tehokas hallinto ja ihmisten luottamus oikeusvaltioon.

Kannatan esitystä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.